

Sporda Söylem: Futbolda Hegemonik Mücadelenin Post-Marksist Söylem Analizi ile İncelenmesi

*Discourse in Sports: Investigation of Hegemonic Struggle
in Football with Post-Marxist Discourse Analysis*

Nükhet ELPEZE ERGEÇ^{1,2}

Fahri ERYILMAZ³,

Lütfi Tolga ÇELİK⁴

Makale Türü (Article Type): Araştırma / Research

Başvuru Tarihi (Submitted): 01.08.2023

Kabul Tarihi (Accepted): 07.11.2023

Atf (Cite as): Elpeze Ergeç, N., Eryılmaz, F., & Çelik, L. T. (2023). Sporda Söylem: Futbolda Hegemonik Mücadelenin Post-Marksist Söylem Analizi ile İncelenmesi. *Akdeniz İletişim*, (20. Yıl Özel Sayısı - 42), 85-106. <https://doi.org/10.31123/akil.1334379>

Öz

Dil aracılığıyla kurulan ve iletişim sürecindeki sözün ötesini ifade eden söylem, toplumdaki yapıların birbirine göre konumlarını inşa eder. Bu inşa sürecinde söylem alanı ise hegemonik mücadele alanına dönüşür. Toplumda spor önemli bir aktivite alanı olup, bu alanda yaratılan söylemler spor sektörüne bağlı kurumlar için bir mücadele alanına dönüşebilmektedir. Sadece fiziksel ve zihinsel mücadelenin yapıldığı spor ve özellikle futbol, güç ve iktidar olma mücadelesine dönüşebilmektedir. Söylemin inşa ettiği futboldaki iktidar olma çabası iletişim alanında sıklıkla kullanılan nitel çözümleme yöntemi söylem analizi ile çözümlenmeye ve anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda çalışma zaman aralığı olarak 2021-2022 sezonunda futbolda yaşanan yönetim krizi sürecinde, sporda denetimin yeniden üretimi ve konumlandırılmasını basın açıklamaları ve sosyal medya paylaşımlarının güç ve iktidar ilişkileri çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Futbol alanında üretilen söylemler post-Marksist söylem yaklaşımının düğüm noktaları, eklemleme, dikişleme gibi kavramları üzerinden metinlerarasılığın hegemonya ile ilişkisi çerçevesinde incelenmiştir. Kulüpler Birliği Vakfı ve Türk Futbol Federasyonu ile siyasi aktörler ve uluslararası spor federasyonları olarak belirlenen öznelerin, spor yönetimine eklemendiği görülmüştür. Spor yönetiminin siyasal alana çekilmesi ile siyasi iktidarın bu alanda da hegemonyayı ve egemenliği ele geçirmek için kanunlar yoluyla denetimi yeniden ürettiği ve konumlandığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Spor, Futbol, Post-Marksist söylem, Hegemonya.

Abstract

Discourse, established through language and expressing beyond the word in the communication process, constructs the relative positions of structures in society. In this construction process, the field of discourse turns into a field of hegemonic struggle. Sports is an important field of activity in society, and the discourses created in this field can turn into a struggle for institutions affiliated with the sports sector. Sports, especially football, where physical and mental struggles are made, can turn into a struggle for force and power. The effort to become power in football built by the discourse was attempted to be analyzed and understood by the qualitative analysis method, which is frequently used in the field of communication. In this context, the study aims to examine the reproduction and positioning of control in sports within the framework of force and power relations in press releases and social media posts during the management crisis in football in the 2021-2022 season. The discourses produced in the field of football were examined within the framework of the relationship between intertextuality and hegemony through the concepts of post-Marxist discourse approach such as nodal points, articulation, and saturation. It was observed that the subjects determined as the Clubs Union Foundation and the Turkish Football Federation, as well as political actors and international sports federations, were articulated into sports management. As a consequence of the withdrawal of sports management to the political arena, it was determined that the political power reproduces and positions control through laws to seize hegemony and sovereignty in this field.

Keywords: Sports, Football, Post-Marxist Discourse, Hegemony.

¹ Prof. Dr., Çukurova Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü, nergec@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4591-7982

² Sorumlu Yazar (Corresponding Author)

³ Doktora Öğrencisi, Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor ABD, fahri.eryilmaz@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-6055-1707

⁴ Öğr. Gör., Çukurova Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, ltolga@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0948-5812

Giriş

Söylem alanı dilin çok boyutlu yapısından ortaya çıkan ve nihayetinde dili de kuşatan, oldukça geniş bir alanı ifade eder. Medya alanında yer alan haber, video içerikleri, dizi, reklam, kamu spotu, belgesel ve diğer yapımlarda yer alan çeşitli başlıklardan bahsettiğimizde aslında her bir içeriğin söylem yapısı da bu başlıkların içindedir. Her bir başlık içindeki sosyal olgudan bahsettiğimizde aslında her birinin söylem inşasından da bahsediyoruz demektir. Dolayısıyla, söylem alanı çeşitli disiplinler tarafından ele alınabilen ve alınmış olan, tanımlanmaya ve çerçevesi çizilmeye çalışılan bir alandır. Reisigl ve Wodak (2009) söylemi dört özellik kapsamında çerçevlendirmiştir. Bu dört özellik;

- Makro bir konunun olması,
- Sosyal olarak kuran ve kurulan olması,
- Sosyal eylemlerin belli alanlardaki bağlamlarıyla ilişkili semiyotik uygulamalar kümesi,
- Doğruluk konusunda farklı bakış açılarına sahip sosyal aktörlerin konu hakkındaki tartışmaları olarak sayılabilir.

Reisigl ve Wodak (2009) bu çerçevede makro-konu ilişkisini, çok yönlü bakış açısını ve tartışmanın olmasını söylemin kurucu unsurları olarak ifade etmişlerdir. Araştırmacılara göre; bir "söylemin" sınırlarını belirleme ve onu diğer "söylemlerden" ayırt etme sorunu karmaşıktır. Küresel ısınma veya iklim değişikliği gibi bir "söylemin" sınırları kısmen akışkandır. Analitik bir yapı olarak bir "söylem" her zaman söylem analistinin bakış açısına bağlıdır. Bir inceleme nesnesi olarak söylem, kapalı bir birim değil, yeniden yorumlanmaya ve sürekliliğe açık, dinamik bir gösterge bilimsel varlıktır.

Söylemi psikoloji bağlamında ele alan Parker (2014) ise söylemin yedi temel, üç

yardımcı özelliği olduğunu vurgulamıştır. Bunları ise şu şekilde sıralamıştır;

- Temel özellikler
 - Söylem, metinler içinde var olur.
 - Söylem, bir nesneyle ilgilidir.
 - Söylem, bir konuyu kapsar.
 - Söylem, birbiri ile uyumlu anlamsal yapılardır.
 - Söylemler diğer söylemlere atıf yapar.
 - Söylem, kendine özgü tarzını yansıtır.
 - Söylem, tarihsel bir konuma sahiptir.
- Yardımcı özellikler
 - Söylemler kurumları destekler.
 - Söylemler güç ilişkilerini yeniden yapılandırır.
 - Söylemler ideolojik etkilere sahiptir.

Parker (2014) söylemin ne olduğunu tanımlamak için geliştirdiği temel niteliklerin önemli olduğunu ancak politik çalışmalarda kurumlar, iktidar ve güç ilişkilerini ele almadan yapılan söylem çalışmalarının anlamsız olduğunu ifade eder. Bu ilişkileri açığa çıkarmak için post yapısalcı yaklaşımı kullanan Parker (2014), düşüncenin dile bağlı olduğunu ve düşünömselliğin sürekli olarak dil tarafından yakalanıp çarpıtıldığını iddia eder.

Söyleme dair bir tanım arayışına geri döndüğünde, Van Dijk'ın (2009) söylemi, dil ile ilgili nesne, eylem, sosyal etkileşim biçimi, sosyal uygulama, zihinsel temsil, etkileşim ve iletişimi barındıran bir olay veya etkinlik, kültürel bir ürün yani ekonomik bir meta olan çok boyutlu toplumsal bir olgu şeklinde nitelendirdiği görülmektedir. Diğer taraftan, Wodak ve Meyer (2009) ise Michel Foucault, Jürgen Habermas, Chantal Mouffe, Ernesto Laclau, Niklas Luhmann gibi birçok ismin

düşünceleri üzerinden söylemi, dilin temelinden herhangi bir konuya dair yapılan yazılı metinler, sözel ifadeler ve bunlara ek olarak tarihi eserler, politikalar, stratejiler, görsel simgeler gibi geniş bir alana yayılmış her şey olarak tanımlamıştır. Söylemin bu kapsayıcılığı farklı yaklaşımlar tarafından incelenmesi, açıklanması, söz konusu yaklaşımlara entegre edilmesi gibi sonuçlar doğurmuştur. Bu yaklaşımlar arasında bilgi temelli, metin temelli, sözceleme, toplum ve ideoloji temelli, politik temelli, dil felsefesi temelli, iletişim temelli, hermeneutik temelli, özne temelli, metinlerarasılık temelli söylem yaklaşımları sayılabilir (Elbirlik ve Karabulut, 2015)

Yukarıda verilen yaklaşımlar arasından bilgi temelli söylem yaklaşımı, sözceleme, toplum ve ideoloji temelli söylem yaklaşımı ve metinlerarasılık temelli söylem yaklaşımı, bu çalışma için uygun yaklaşımlar olduğundan diğer yaklaşımlara değinmeden söz konusu üç yaklaşımı açıklamak gerektiği düşünülmüştür. Bilgi temelli söylem yaklaşımında, bilginin yapı sökümünü yapan Foucault kurduğu 'söylemin düzeni' içinde söylem öncesi oluşumlardan beslenerek gelen sistem ile söylemin birlikte var olacağını, dolayısıyla sistem haline gelmiş oluşumların söylemsel boyut içinde kaldığını belirtir. Foucault, tarihsel süreç içinde farklı yazılı ve sözlü ifadelerden beslenerek kurulmuş mevcut yapıların taşıdığı iktidar formlarının meşruiyetlerini kurmasında bilginin rolünü söylem üzerinden ortaya çıkarmak için arkeolojiyi kullanmak gerektiğini ifade eder (Foucault, 1999; Foucault, 2001).

Sözceleme, toplum ve ideoloji temelli söylem yaklaşımı, Benveniste, Martinet, Halliday, Laclau, Mouffe, Kress, van Dijk, Fairclough, Wodak, Mills, Eagleton, Potter, Tonkiss, Punch gibi birçok ismin söyleme dair yaklaşımlarını içerir. Bu yaklaşımlar içinde Laclau ve Mouffe (2017) tarafından geliştirilen yaklaşım, söylem dışında bir

alanının varlığını reddetmesi, toplumsala dair tarihsel, kültürel, ekonomik unsurları içeren her türlü indirgemeci anlayışa karşılık toplumun olanaksızlığını savunması, antagonizma kavramı üzerinden demokrasiyi temellendirmesi, yüzer-gezer öznelerin düğüm noktalarında eklemleme yoluyla hegemonya mücadelesine dahil olmasını ifade etmesi bakımından dikkat çekmekle birlikte bütün bunları neo-liberal sisteme bir alternatif, bir çözüm olarak radikal demokrasi şeklinde sunmaktadır.

Metinlerarasılık temelli söylem yaklaşımı, Bahktin'in söyleşimcilik (dialogism) kavramında karşılık bulsa (Bahktin, 1981) da Bahktin'in çalışmalarının farklı dillere geç çevrilmesi nedeni ile kavramın eş değeri olan metinlerarasılığın kullanılması (Fairclough, 1992; Elbirlik ve Karabulut, 2015) gibi bir süreçten geçen bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımın temelinde yer alan metinlerarasılık kavramı, Kristeva (1980) tarafından sıklıkla yanlış anlaşılan bir kavram olarak nitelendirilmiş ve kavramın asıl anlamının "bir veya daha fazla gösterge sisteminin eklemlemeler eşliğinde yeni bir ifade konumuna ve anlamsal konuma doğru yer değiştirmesi" olduğu belirtilmiştir. Diğer taraftan, Beaugrande ve Dressler (1981), Kristeva'nın kavrama dar bir açıdan baktığını belirtmiş ve metinselliğin yedi standardı arasında saydığı metinlerarasılık kavramını, farklı metinlerin karşılıklı ilişkisi, bir metnin diğer metinlerle arasındaki ilişkiyi aynı söylem içinde konumlandırma ifadeleri ile açıklamıştır. Bazerman (2003), bir metnin etrafındaki diğer metinlerle olan ilişkisi olarak metinlerarasılığı tanımlamıştır. Başka bir metne atıfta bulunmanın metinlerarasılığın temeli olmadığını belirtmiş, metinlerin nasıl kullanıldığı, ne için kullanıldığı, yazarın kendi yazısında bu metinleri nasıl konumlandığına önemli olduğunu ifade etmiştir. Bunları ustaca uygulayan kişilerin metinlerarası bağlamda

yaptıkları geçişlerdeki ustalıklarının fark edilemeyecek düzeyde olduğunun belirtilmesi (Bazerman, 2003) ise söylem analizi noktasında araştırmacıların dikkat etmesi gereken bir nokta olarak ifade edilebilir. Fairclough (1992) ise metinlerarasılık ile hegemonyanın bağlantısını kurma noktasında önemlidir. Bunu yaparken Foucault'nun söylem, tarih, bilgi/güç bağlantılarından ilham alarak hem metinlerarasılığın hegemonya noktasındaki sınırlarını çizer hem de olasılıklarını açıklar. Metinlerarasılık ve hegemonya ortaklığının güç ilişkileri ile sosyal yapı ve pratiklerin nasıl şekillendiğine dair noktalarda önemli olduğunu belirtir (Fairclough, 1992).

1. Spor ve Söylem Çalışmaları

Söylem, medya içeriklerinde, edebiyat eserlerinde, sinema çalışmalarında, dini metinlerde ya da sosyolojik çalışmalarda inceleme konusu olan bir alandır. Ancak söylem kavramı, birbirinden farklı alanlarda, her alanın kendi bakış açısıyla farklı biçimlerde ele alınmıştır. Söylem dilin içindeki ifadelerde gizli olup dilin yapılandırılmasıdır. Tıbbi söylem, politik söylem ya da spor söylemi gibi. Gramsci, Althusser, Sassuere ve Foucault gibi düşünürlerin yardımı ile gelişen söyleme ilişkin yaklaşımların spor bilimleri alanındaki bilimsel çalışmalarda da kullanıldığı görülmüştür. Bu çalışmalara bakıldığında söylem çalışmalarının spor alanında Türkiye özelinde çoğunlukla futbol branşı odaklı olduğu söylenebilir.

Söylem ve sporu birleştiren çalışmalarda, söylemin kullanılması noktasında önemli bir ayırım bulunmaktadır. Bazı çalışmalarda söylem bir analiz yöntemi olarak kullanılırken, diğer çalışmalarda ise söylem bir yaklaşım olarak kullanılmaktadır. Analiz yöntemi olarak kullanılan çalışmalar arasında medya çalışmalarının yoğunluğu, Van Dijk'in söylem çözümlemesinin sıklıkla kullanılmasına neden olmuştur. Bu

çerçevede yapılan çalışmalar incelendiğinde; cinsiyet ayrımcılığı konusunun spor gazetelerindeki söylemler üzerinden incelendiği (Büyükaşar, 2016), milliyetçilik söyleminin 2008 Avrupa Futbol Şampiyonasında yapılan gazete haberleri üzerinden ele alındığı (Küçük-Durur ve Bakar, 2016), bir spor gazetesinde sunulan haberler üzerinden spor basınındaki cinsiyetçi yaklaşımın değerlendirildiği (Kaplan, 2018), Türk asıllı Alman futbolcu Mesut Özil'in Uygur Türkleri ile ilgili paylaşımlarının geleneksel medyadaki yansımalarının incelendiği (Şentürk-Kara ve Nisan, 2020), beş aylık bir süre içinde yazılı, görsel ve sosyal medyada sunulan haberlerin futbol seyircilerinin saldırganlık ve şiddet eylemlerinin oluşumundaki etkisinin incelendiği (Yüce ve Kandaz-Gelen, 2021) görülmüştür.

Sporu konu edinen söylem çalışmalarının çoğunda sporda nefret söylemine (Çiltaş, 2019; Demir ve Talimciler, 2014; Erdem, 2018; Erol, 2012; Katırcı, Çalışkan, Yüce ve Büyükakgöl, 2018; Kırılı, 2020; Mil ve Şanlı, 2015; Özsoy ve Yıldız, 2013; Sabahçı, 2018) odaklanılmıştır. Bu çalışmalardan bazıları sadece geleneksel medya (Basmacı, 2020; Büyükaşar, 2016; Durur ve Bakar, 2016; Dağlı Ekmekçi ve Sönmezoğlu, 2019; Kaplan, 2018; Katırcı ve ark, 2018; Köse ve Arslan, 2008; Mil ve Şanlı, 2015; Özsoy, 2014; Özsoy ve Yıldız, 2013; Talimciler, 2005) bazıları sadece yeni medya (Ay, 2019; Çiltaş, 2019; Demir ve Talimciler, 2014; Doğan, 2019; Erdem, 2018; Erol, 2012; Kahya, 2018; Kara ve Nisan, 2020; Kırılı, 2020; Sabahçı, 2018) bazıları da hem geleneksel hem de yeni medyaya (Yüce ve Gelen, 2021; Yücel, 2014) odaklanmaktadır. Nefret söylemine dair çalışmalar dışında futbol ve ideoloji ilişkisi (Talimciler, 2005), sosyal medyada kullanılan mizahi dil (Kahya, 2018), kulüp başkanlarının söylem analizi (Dağlı Ekmekçi ve Sönmezoğlu, 2019), cinsiyet ayrımcılığı (Büyükaşar, 2016), futbol ve milliyetçilik

ilişkisi (Durur ve Bakar, 2016), spor ve milliyetçilik ilişkisinin ulusal spor federasyonları tarafından beslenip beslenmediğinin incelenmesi (Köse ve Arslan, 2008), futbol taraftarlarının oluşturdukları kitlesel söylem (Doğan, 2019), gazetelerin spor sayfalarının dil bakımından incelenmesi (Özsoy, 2014), Türk asıllı Alman futbolcu Mesut Özil'in Uygur Türkleri ile ilgili paylaşımlarının geleneksel medyadaki yansımaları (Kara ve Nisan, 2020), toplumsal cinsiyet (Basmacı, 2020; Kaplan, 2018), medyanın sporda şiddete etkisi (Yüce ve Gelen, 2021), futbol kültüründen doğan yeni medya içindeki sosyal ağ yapısı örneği (Ay, 2019), 3 Temmuz şike sürecine dahil kriz yönetim stratejileri ve söylemlerinin incelenmesi (Yücel, 2014) gibi konuların araştırıldığı görülmüştür.

Söylem ile iç içe değerlendirilen göstergebilim kendi içinde bir dal olsa da söylem analizi içinde sıklıkla kullanılan bir diğer analiz tekniği olarak kullanılmaktadır. Göstergebilimin kullanıldığı çalışmalar tarandığında; futbol, tenis ve satranç branşlarının beş farklı ülkedeki federasyonlarının web sayfalarının incelendiği (Köse ve Arslan, 2008), bir internet sitesinde sunulan mizahi görsellerin incelendiği (Kahya, 2018), basketbol milli takımı reklamındaki hegemonik erkeklik ve cinsiyetçi söylemlerinin incelendiği (Baştürk ve Şakar, 2020) görülmüştür. Talimciler'in (2005) yaptığı çalışmada ise hem göstergebilim hem de eleştirel söylem analizinin kullanıldığı görülmüştür. Bu çalışmada futbol ve ideoloji ilişkisi önce tarihsel bağlamda incelenmiş, sonra futbolun toplumsalın inşasındaki konumu medyadaki gazete başlıkları, köşe yazıları, antrenörler, futbolcular, yöneticiler ve siyasilerin basın açıklamaları üzerinden şiddet, milliyetçilik, cinsiyetçilik bağlamlarında değerlendirilmiştir.

Yöntem olarak söylem analizi ve içerik analizini birlikte kullanan çalışmalar olduğu görülmüş ve bu çalışmalar incelendiğinde; Çalışkan, Büyükakgöl, Yüce ve Katırcı (2018) tarafından yapılan çalışmada, Türk futbolundaki derbi müsabakaları sonrası spor gazetelerinin köşe yazılarında suçlama, aşağılama, önemsememe temaları üzerinden üretilen nefret söylemini içerik ve söylem analizi çerçevesinde incelemiştir. Sabahçı (2018), üç farklı spor haber web sitesinde on beş günlük bir süre içinde sunulan haberleri nefret ve ayrımcı söylemler ekseninde içerik ve söylem analizi ile incelemiştir. Mil ve Şanlı (2015), tek bir maça odaklanarak bu maç ekseninde beş gazete üzerinden gerçekleştirilmiş söylemleri içerik ve söylem analizini kullanarak çözümlenmiştir.

Söylemi bir analiz yöntemi olarak kullanan çalışmalar arasında herhangi bir teori, teknik, model, yaklaşım belirtmeyen çalışmaların da olduğu görülmüştür. Bu çalışmalar tarandığında; Mesut Özil'e 2018 Dünya Kupası sürecinde yöneltilen nefret söylemlerinin sosyolojik, politik kapsamlarını da içerecek şekilde bir web sitesinde yapılan paylaşımlar üzerinden incelendiği (Yüceltürk ve Akyol, 2019), futbol kulüp başkanlarının ürettikleri söylemlerin incelendiği (Dağlı-Ekmekçi ve Sönmezoğlu, 2019), futbol fan sayfalarındaki nefret söyleminin aidiyet duygusu ve sanal cemaatler ile ilişkisinin incelendiği (Çiltaş, 2019) gözlemlenmiştir.

Bu çalışmaların dışında Kırılı'nın (2020) yaptığı çalışmada, içerik çözümlemesi kullanılmış ve 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun bağlamında Twitter üzerinden gerçekleştirilen nefret söylemlerinin içerik çözümlemesi yapılırken biz-onlar ayrımının cinsel kimlik, etnik kimlik, dini kimlik gibi unsurlar üzerinden gerçekleştiği ifade edilmiştir. Özsoy ve Yıldız (2013) ise doküman analizi yöntemi ile spor

basınındaki futbol temelli nefret söylemlerini Türkiye kamuoyunda ve Türk sporunda gerçekleşmiş birtakım olaylar ve spor müsabakaları ile eşleştirerek incelemiştir. Erdem (2018), sosyal medyadaki nefret söyleminin futboldaki tezahürüne dair bir tarama çalışması yapmış ve geleneksel medyada görülen ayrımcı, cinsiyetçi, milliyetçi söylemlerin benzer şekilde sosyal medyada da devam ettiğini belirtmiştir. Erol (2012), yeni medyada taraftarlar tarafından üretilen nefret söyleminin gerçekleştiği bazı olayları ele almış ve nefret söylemi içinde yoğun şekilde cinsiyetçi, milliyetçi, antisemitist dilin kullanıldığını ifade etmiştir.

Söylemi bir yaklaşım olarak ele alan çalışmalara gelindiğinde, literatür oldukça daralmaktadır. Diğer taraftan sporda söylem çalışmaları içinde bunu yapan çalışmaların olduğu da inkâr edilemez. Talimciler'in 2005 yılındaki çalışması Saussure üzerinden yaklaşımını açıklamaktadır. Özgür (2018) ise dilbilimsel bir yaklaşımla spor gazetelerindeki dil kullanımını incelemiştir. Doğan'ın (2019) yaptığı çalışmada ise futbol taraftarlarının oluşturdukları kitlesel söylemi sosyo-politik bir yaklaşımla incelemiştir.

Sporcuların sosyal medya kullanımına dair literatür taraması şeklinde tasarlanmış bir çalışmaya (Ünver ve Köse, 2020) ve yıldız statüsündeki sporcuların sosyal medya kullanım pratiklerini inceleyen bir başka çalışmaya (Berk ve Bayrak, 2019) rastlanmıştır. Talimciler tarafından yapılan farklı çalışmalar, futbola odaklansa da sporun ideoloji, iktidar ve hegemonya ile ilişkisini Türkiye bağlamında değerlendiren en önemli çalışmalar olarak nitelendirilebilir. Bu çalışmalarda futbol, tüketim kültürü ve medya üzerinden eşitsizliklerin nasıl oluştuğu, yeniden üretildiği ve eşitsizliklere nasıl rıza verildiği (Talimciler, 2016), futbolun iktidarının hegemonik erkek kültürü ile ilişkisi

(Talimciler, 2017) gibi konulara değinilmiştir. Özellikle 2005 yılındaki doktora tezinde futbol ve ideoloji ilişkisini önce tarihsel bağlamda inceleyip sonra futbolun toplumsalın inşasındaki konumunu medyadaki gazete başlıkları, köşe yazıları, antrenörler, futbolcular, yöneticiler ve siyasilerin basın açıklamaları üzerinden şiddet, milliyetçilik, cinsiyetçilik bağlamlarında değerlendirmiştir. Burada şiddet kültürünün, milliyetçiliğin, cinsiyetçiliğin nasıl tekrar ve tekrar üretildiğini, 'biz' ve 'onlar' ayrımının nasıl işlendiğini, hegemonik erkek kültürünün nasıl dayatıldığını ortaya koymuştur. Futbolun bir iktidar alanı yarattığı, yaratılan iktidar alanının diğer iktidarlara ve iktidar mekanizmaları örtüştüğü ifade edilmiştir (Talimciler, 2005). Saussure'nin terminolojisinden gösteren-gösterilen-gösterge kavramlarına odaklanan Talimciler (2005), ayrıca sporun panoptikon bir yapıya sahip olduğunu ifade etmiştir. Panoptikon, denetim ve gözetim kavramları ile oldukça yakın bir ilişki içindedir. Spor yapılan alanlarda sportif rekabeti yönetenler, oynayanlar, izleyenler devamlı şekilde birbirinin gözetimi ve denetimi altındadır. Örneğin, müsabakalara girişte zorunlu hale getirilen Passolig kartı uygulaması için Tokatlıoğlu (2020), siyasi otoritenin futbol için ürettiği bir panoptikon kulesi tanımını yapmıştır. Müsabakanın hakemleri ve oyun alanındaki herkes artık VAR (Video Assistant Referee-video yardımcı hakem) teknolojisi ile daha fazla denetim ve gözetime maruz kalmaktadır (Petersen-Wagner & Ludvigsen, 2019). Dolayısıyla sürekli denetimin olduğu spor alanında denetimin ve gözetiminin incelenmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

2. Çalışmanın Amaç ve Yöntemi

Çalışmanın amacı: Söylem analizi hem sözlü hem de yazılı dilin sosyal ve kültürel perspektifleri ve kimlikleri nasıl

canlandırdığını ele alır. Söylem analizi dilbilim, eğitim, psikoloji, antropoloji, iletişim gibi çeşitli disiplinlerden perspektifler ve yaklaşımlar içerir. Sporda, özellikle bir endüstri haline dönüşen futbol dünyasında şiddet yoluyla hegemonik baskıya dayalı söylemlerle karşılaşabilmektedir. Bu kapsamda çalışmanın amacı, spor alanındaki güç, hegemonya ve iktidar ilişkilerini futbol branşı örneğinde ortaya koyabilmektir. Futbolda 2021-2022 sezonunda yaşanan yönetim krizi sürecinde, sporda denetimin güç ilişkileri bağlamında yeniden üretimi ve konumlandırılması incelenmesi gereken bir konu olmuştur. Spor alanındaki taraftar ve izleyicisi ile futbolun yönetici taraftarlarının hegemonyayı söylemde üretme biçimleri nasıl gerçekleşmektedir? Özne olarak kendilerini nasıl konumlandırmaktadırlar? Bu amaç doğrultusunda, spor söylemi alanında yer alan özneler tarafından üretilen metinlerdeki dil kullanımı ve sözcük seçimleri ile var olan güç ilişkileri incelenecektir.

Çalışmanın Örneklemi: Çalışmada Kulüpler Birliği Vakfı olarak bilinen, Türkiye Futbol Süper Liginde yer alan futbol kulüplerinin üye olduğu ve başkanlık seviyesinde temsil edildiği bir oluşumun 8 Temmuz 2021 tarihinde TFF'ye ilettiği metin ve bu metinle ilişkili olarak geçmiş dönemde Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu'nun 'mimarlarından' biri olan Milliyetçi Hareket Partisi milletvekili ve eski bir futbolcu olan Saffet Sancaklı'nın kanun hazırlığı öncesi ve sonrası 2019 ve 2022'deki ifadeleri ve 22 Nisan 2022'de Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu yürürlüğe girmesi ile Kulüpler Birliği vakfının basın açıklaması incelenecektir.

Çalışmanın Yöntemi; Öngün ve Özer (2023) eleştirel söylem çözümlemesinin toplumda eşitsizliği yapılandırmada gücün nasıl kullanıldığını açığa çıkarmakta önemli bir

yöntem olduğunu belirtir. Eleştirel söylem çözümlemesi, farklı yaklaşımları olsa da konu olarak sosyal sorunları (ırkçılık, ayrımcılık, cinsiyet eşitsizlikleri gibi), güç ilişkilerini, hegemonyayı, ideolojiyi inceleme imkânı sağlayan bir araştırma yöntemi olarak kısaca özetlenebilir. Post-Marksist söylem yaklaşımının kurucuları Laclau ve Mouffe'a göre özneler söylem aracılığıyla kurulur. Yaklaşımına göre ekonomi, siyaset ve ideoloji bağımsız olmakla birlikte dikişli bir bütündür ve söylem aracılığıyla bir araya gelmektedir. Söylem yoluyla hegemonya kurulmaktadır. Özne, söylem yoluyla inşa edilmektedir. Marksizm'in sınıf temelli anlayışının özellikle Soğuk Savaş sürecinde pratikte uygulanamayacağını anlaşılmaması ile Sol ideolojilere yakın olan araştırmacı ve düşünürleri kendi teorileri ve ideolojilerine yönelik öz eleştiri yapmaya yöneltmiştir. Özellikle Gramsci'nin hegemonya anlayışında yarattığı değişim önce yapısalcı sonra post-yapısalcılık akımları içinde Marksizmin farklı yorumlamalarının gelişmesini sağlamıştır. Laclau ve Mouffe ise Marksizmin önemli boşluklarından sayılan dil ve söylemi merkeze yerleştiren bir yaklaşım geliştirmiştir. Bu yaklaşımda söylem dışında bir alan olmadığı görüşü hakimdir. Dolayısıyla her şey söylemsel alan içindedir. Bu alanda yer alan birbirinden kopuk halde bulunan yani sabit olmayan özneler, birbirlerine eklenilebilmek için söylemlerin oluşturduğu sabit noktalara tutunmaktadır. Bu sabitlik düğüm noktası olarak adlandırılmaktadır. Düğüm noktalarına eklenen özneler bu sayede hem söylemin yayılmasına hem de bu alan içinde hegemonya kurulmasına yardımcı olurlar. Ancak düğüm noktalarının yarattığı sabitlik, toplumsalın oluşmasının olanaksız olması nedeniyle yani antagonizma nedeniyle belirli bir süre sonra bozulur. Zaten düğüm noktaları da sabitsizliğin istisnası olarak kısa ömürlüdürler.

Öznelerin söylem ile sabitlendiği yani düğüm noktasına eklemendiği anda moment durumuna geçtikleri, eklememeyenlerin ise öge olarak kaldığı bir durum ortaya çıkar. Her öge moment olmak istese de bu talep yerine gelmez ki bu talebin yerine getirilmemesi sabitsizlik ve antagonizma ile doğrudan ilgilidir (Laclau ve Mouffe, 2017).

Bu çalışmada farklı metinlerden söylemlerin kullanılacak olması, metinlerarasılığın da bir yöntem olarak açıklanması ihtiyacını doğurmaktadır. Metinlerarasılık ile hegemonya arasındaki ilişkinin önemini belirten Fairclough (1992), bu birlikteliği söylem alanındaki hegemonik süreçleri etkileyen, söylem düzenlerine karşı koyan ve bu düzenleri yeniden inşa eden metinlerarası söylem süreçleri olarak kavramsallaştırmıştır. Hansen (2006) dış politika söylemleri üzerine yaptığı çalışmada, metinlerarasılığın metodolojik boyutunda iki önemli sınıflandırma yapmıştır. Birincisi, metinlerarasılık türleridir. Metinlerarasılığı açık ve örtük olmak üzere iki kategoride ele almış; metinlerarasılığın açık türü için alıntılar ve referansları metinlerarası bağlantılar olarak değerlendirmiş, örtük türü için ise ikincil kaynaklar, kavramsal, meşhur söz ve sloganları metinlerarası bağlantılar olarak konumlandırmıştır. İkinci sınıflandırması ise metinlerarasılık çerçevesinde yapılacak araştırmalara dair modellerdir. Burada üç temel model belirlemiştir. İlk model analiz hedefi olarak resmi söylemin metinlerarası bağlantılar yardımı ile istikrara kavuşturulması ve resmi söylemin eleştirel söyleme tepkisi ile ilgilenmektedir. İkinci model, resmi söylemin hegemonyasına, resmi söylemin değişimlerine ve medya söylemlerinin iç istikrarına odaklanmaktadır. Üçüncü model ise analiz hedefi noktasında kendi içinde ikiye ayrılarak, bir yanda kültürlerde kimliklerin yerleşmesi ve değişimine, diğer yanda demokrasinin olmadığı rejimlerdeki

direnşe, ilk iki model içindeki muhalefetin tavrına ve akademik tartışmalara yoğunluk vermektedir (Hansen, 2006). Söz konusu modeller içinde ikinci model, metinlerarasılığı hegemonyayı içerecek şekilde, dönüşümleri inceleme imkânı verecek şekilde analiz etme hedefinde olduğu için bu çalışma için daha uygundur. Buna ek olarak, incelenebilecek metinlere dair geniş bir yelpaze imkânı vermesi ile de metinler özelinde esnek davranılarak farklı kanallardan metinlerin seçilmesini mümkün kılmaktadır.

Yukarıda sunulan metodolojik bilgiler ışığında çalışmanın yöntemini kısaca özetlersek: Söylemsel alan içinde yer alan ve düğüm noktası oluşturan farklı metinlerden söylemleri eklememe pratikleri olarak yapı bozumuna uğratıp, elde edilen çerçeveyi metinlerarasılığı kullanarak incelemek ve bu inceleme ile hegemonik mücadele içindeki öznelerin konumlarını belirlemek, sabitlik oluşturmak isteyen güç içeren yapıları ortaya çıkarmak, özneler arasında bir hiyerarşinin sabitleşip sabitleşmediğini belirlemektir.

3. Post-Marksist Söylemde Güç, İktidar ve Hegemonya

Post-Marksist terminoloji içinde güç, iktidar ve hegemonya kavramları ayrı ayrı özel anlamlara sahip olsa da aynı zamanda birbirini tamamlayan, birbirini destekleyen kavramlardır. Bu kavramlar içinde en kapsayıcı olanı ise hegemonyadır. Hegemonya, anlam itibarıyla ortaya çıktığı döneme kıyasla çok daha genişlemiş ve özellikle post-Marksizm içinde merkezi konumu itibarıyla önemi çok daha artmış bir kavramdır. Kavramın tarihsel süreci Antik Yunan'a kadar uzansa da özellikle Gramsci tarafından ortaya atılan görüşler, hegemonya kavramının mevcut konumuna ulaşmasında en büyük paya sahiptir. Marksizm için önemli isimlerin sıkça

kullandığı hegemonya kavramı, Gramsci'ye gelene kadar basit ve indirgemeci eleştirilerine maruz kalan bir süreçten geçmiştir. Bu süreç, genel olarak Laclau ve Mouffe'nin Hegemonya ve Sosyalist Strateji kitabı üzerinden açıklanacaktır. Çünkü bu çalışmada kullanılacak hegemonya kavramı, bu kitaptaki anlamı üzerinden işlenecektir.

Hegemonya, Marksizm özelinde ilk anlamını Plekhanov ve Axelrod ile kazanmıştır. Bu iki isim hegemonyayı, Rusya'daki burjuva unsurlarının olağanlaşan siyasi mücadelesinin hedefe ulaşmadaki etkisizliğinden doğan işçi sınıfı tarafından azimle gerçekleştirilen müdahale süreci olarak tanımlamışlardır. Daha sonraki süreçte, işçi sınıfının esasen görevi olmayan bu işe girişmesinden doğan yeni görevleri ile doğrudan işçi sınıfı arasındaki ilişkiyi kavramsallaştırmak için hegemonya kavramının kullanıldığı bir döneme geçilmiştir. Rus Sosyal Demokrasininin oluşturduğu söylem içinde hegemonya, iki farklı alanı ifade etmek için kullanılmaya başlanmıştır. Bunlardan ilki, "hegemonize edilen görev ile onun 'doğal' sınıf faili arasındaki ilişki" olarak; ikincisi ise "hegemonize edilen görev ile onu hegemonize eden sınıf arasındaki ilişki" olarak ifade edilmiştir. Bu ikili alan tanımı, hegemonyanın kapsamı açısından önemli olsa da hegemonyanın nasıl oluştuğuna dair boşlukları olmasından dolayı eksiktir. Lenin bu tanımın üzerine yeni bir görüş ortaya koyarak siyasi alanda güce ulaşmak isteyen sınıfların görevlerinin değil çıkarlarının birlikteliğini öne çıkarmış, bunu partiler aracılığı ile temsil yoluyla gerçekleştirmeleri gerektiğini ileri sürmüştür. Bu bağlamda farklı sınıflardan oluşacak ittifaka hegemonya adını vermiştir. İttifak içindeki farklı sınıfların kendilerine özgü özelliklerini, kimliklerini koruyacaklarını, çünkü ittifakın temelini çıkarlar olduğunu ileri sürmüştür ki Lenin'in sınıflar arası geçirgenliğe, sınıf kimliğinin

korunmasına olan bakış açısını gösterme açısından önemlidir. Hegemonya kavramı açısından önemi ise yukarıda verilen ikili alan tanımı içindeki hegemonyanın işçi sınıfının evrenselliğine bağlı olmasından dolayı olanaksızlaşmasını göstermesidir (Laclau ve Mouffe, 2017). Bu noktadan itibaren Gramsci'nin hegemonya kavramına getirdiği yaklaşıma geçmek yerinde olacaktır.

Gramsci, sivil toplum ve siyasi toplum (devlet veya politik toplum olarak da adlandırılmakta) ikiliğini ortaya koymuş, ek olarak ekonominin dahil edilmesi gerekliliğine karşı çıkmıştır. Bu da Gramsci'nin hegemonya kavramına dair en önemli katkısını, indirgemeci anlayışı reddetmesinin arka planını oluşturur. Bu katkı ayrıca farklı kimliklere sahip öznelerin kendi rızaları ile eklenerek hegemonya kurmasının da yolunu açmıştır (Laclau ve Mouffe, 2017). Bunu yaparken de üç ilkenin altını çizmiştir:

- "Tüm özneler sınıfsal öznedir.
- Sosyal sınıflar kendilerine ait ideolojik paradigmalara sahiptir.
- Tüm ideolojik unsurların zorunlu bir sınıf aidiyeti vardır." (Mouffe, 1979)

Bu ilkelerin yanı sıra Lenin'in politik liderlikte aradığı ideolojik birleştiriciliği entelektüel ve ahlaki liderlik kapsamında ele almıştır. Entelektüel ve ahlaki liderlik oluşturduğu kolektif irade ile tarihsel blok adı verilen sınıfları/toplulukları birbirine bağlamaktadır (Laclau ve Mouffe, 2017). Bunu yapabilecek sınıfların sadece temel bir sınıf olabileceği belirtilmekte, bu sınıfın toplumun geneline nüfuz etmiş ideolojinin ulusal ve popüler unsurlarını söylemine eklemleyebilmesi hegemonyaya ulaşma başarısı olarak ifade edilmektedir (Mouffe, 1979).

Butler, Laclau ve Zizek (2009) tarafından yazılan Solda Güncel Diyaloglar kitabında,

Zizek, Gramsci'nin katkılarını hegemonya kavramına yön vermenin ötesinde, yapısalcılık sonrası Marksizmin yeni formlarına imkân veren, radikallik sağlayabilen, Marksizmin dile dair olan boşluğunu doldurma imkânı tanıyan bir dönüştürücü şeklinde değerlendirmiştir. Bu dönüşüm sonrası ortaya çıkan formlardan biri olan, kendisini Radikal Demokrasi teorisi şeklinde konumlandıran Laclau ve Mouffe ise hegemonya kavramı için Gramsci'den özellikle beslendiklerini ifade etseler de belli alanlarda Gramsci'den ayrıldıklarını ifade etmişlerdir ki en önemli ayrışmalardan biri, özne konusundadır. Laclau ve Mouffe, Gramsci'nin indirgemecilikten kurtardığı ama temel sınıflara hapsedtiği özneyi söylemsel alan içindeki eklemleyici pratiklere tutunabilenler olarak konumlandırarak, özneyi hem önemsizleştirmiş hem de kimiksizleştirmiştir. Özneler artık eklemleme pratikleri üzerinden farklı kimliklere sahip olabilmekte yani kimliklerinin her söylemde yeniden üretilmesine izin vermektedir. Diğer bir ayrışma ise organik kriz dönemleri haricinde, toplumsal grupların tek bir hegemonik merkeze çekilip yapılandırıldığı savında ortaya çıkmaktadır. Bu savın temelinde yer alan 'mevzi savaşı' kavramı, her zaman iki kampı işaret ederken buradaki hegemonik mücadele günümüze gelindikçe hem ikiden daha çok tarafı ilgilendirmesi hem de iki tarafı ilgilendirdiği zamanların her zaman gibi zamansal bir kesinlikten uzaklaşması ile geçerliğini kaybetmiştir. Hegemonya artık söylemsel bir alan içinde eklemleme pratikleri ile kimliklerini yeniden üreten özneler ve eklemleme pratiklerinin ürettiği antagonizmaların sonsuz defa değiştiği mücadele alanı, "politik bir ilişki tipi"dir (Laclau ve Mouffe, 2017). Smith'in (1998) Laclau ve Mouffe'ye dair okumalarında da hegemonyanın sonsuz değişimine vurgu yapılmış, ayrıca demokrasi üzerinden

Foucault'nun iktidar ilişkilerine dair getirdiği yaklaşımlarla olan bağlantısına değinilmiştir. Foucaultcu anlayış içindeki, iktidarın farklı yerlerden gelme durumunun yanında iktidar gibi gücü elinde tutanlara karşı direnişin de tüm bu sonsuz değişimle uyumlu şekilde ilerleyerek siyasileştiğinin altı çizen Smith (1998), bu sonsuz değişimin iticisi olarak da antagonizmayı işaret etmiştir. Antagonizma ayrıca demokrasi ve politik olabilmenin olmazsa olmazı olarak konumlandırılmaktadır. Diğer yandan iktidarın eylemleri, toplumsal nesnelliğin kurucu unsurudur (Mouffe, 2000). Bu bağlamda antagonizma ile hayal etme imkanına ulaşabilen bireyler, daha önce hayal etme imkanını ellerinden alan veya önüne set çeken mekanizmaları, güç ilişkilerini arayıp anlayacak ve bu güç ilişkilerinin sahip olduğu iktidar noktaları ve sosyo-politik sistemlerine (kapitalizm gibi) karşı bir kökten bir değişimi sağlayacak bütüncül bir hareketin aşamalarını planlayabilecektir (Smith, 1998). Güç ilişkilerini arama noktasında Laclau ve Mouffe'nin semiyolojik yaklaşımlarının Saussure'den beslendiğini ifade eden Smith (1998), bu yaklaşımı kurumsallaşmış güçleri ortaya çıkarabilmenin önemli bir yolu olarak da kabul eder. Bu yolla iktidar ve güç ilişkilerine dair söylemsel kural ve kimliklerin üretilmesinin sağlandığı, bu bağlamda da hem öznenin oluşumu hem de hegemonyanın kurulması için iktidarın bir etki-tepki sürecinin bir parçası olduğu ifade edilmektedir. Bu çerçevede de hegemonik mücadelenin, güç ilişkileri, öznelerin konumlarının analiz birimi olarak ele alındığı belirtilmiştir. Bu analiz kapsamında her türlü kalıplaşmış davranışın, kurumun, normalleşen olgunun incelenmesi radikal demokrasi teorisinin hegemonyayı bozma stratejisinin kurulması için de ayrı bir önem arz eder (Smith, 1998).

4. Futbolda Hegemonik Mücadelenin Post-Marksist Söylem Analizi ile İncelenmesi

Futbol, taraftarları, izleyicileri, oyuncularını, kurumsal yapıları, dernekleri, vakıfları ve birlikleri ile devasa bir organizasyona dönüşmüş, sosyal, ekonomik ve psikolojik birçok sonucun doğmasına neden olmuştur. Bu durum futbolun en önde gelen dal olduğu ülkemizde futbol özelinde iktidar, güç gibi konularda da kendini göstermektedir. Bu nedenle futbol kulübü yöneticileri taraftarları üzerinde hâkimiyet kurma isteğini gerçekleştirirken onlara siyasi topluluklar gibi vaatlerde bulunma eğilimindedirler (Talmiciler, 2008).

Bu çalışmada Türkiye’de spor branşları alanında futbol hegemonik mücadele alanı olarak kabul edilmiş ve bu alandaki özneler ve mücadele stratejileri post-Marksist söylem çözümlenmesinin teorik arka planıyla birlikte çözümlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada iki temel özne bulunmaktadır. Bu özneler futbol alanının temel aktörleridir. Türkiye Futbol Federasyonu ve Türkiye Futbol Süper Liginde yer alan futbol kulüplerinin üye olduğu ve başkanlık seviyesinde temsil edildiği Kulüpler Birliği Vakfıdır. Türkiye Futbol Federasyonu, Türkiye’deki her türlü futbol faaliyetini teşkilatlandırmak, düzenlemek ve denetlemek için ilgili kanunun verdiği yetkilerle futbol sporunu ulusal düzeyde yürüten ve düzenleyen tek kuruluştur.

Kulüpler Birliği veya resmî adıyla Türkiye Süper Lig Profesyonel Futbol Kulüpleri Vakfı, 2000 yılında Süper Lig'deki takımların birlik ve beraberliklerini sağlamak ve meydana gelen sorunlara ortak bir çözüm bulma gayesiyle Süper Lig takımlarının oluşturduğu bir futbol vakfıdır.

Türkiye’de 1990 Spor Şurası’nda uzun bir süre sonra ilk kez spor kulüplerinin özerkleşmesinden bahsedilmiş, Türkiye

Futbol Federasyonu (TFF) genel ilkelerini, kuruluş, teşkilatlanma, görev ve yetkilerine ilişkin Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun ile 1992’de futbol özerk bir yapı haline getirilmiştir. Türkiye Futbol Federasyonunun, demokratik ve özerk bir yapıya kavuşturulması, amatör futbolun TFF yönetimine devredilmesi, Merkez Hakem Kurulu ile ilgili bir teşkilatlanmaya yer verilmesi, kulüplerin futbol ile ilgili televizyon, radyo, basılı yayın ve reklam konularında, ticari ve mali haklarının düzenlenmesi ve eksikliklerin giderilmesi amacıyla Federasyonun özerkliği tam anlamıyla ve açık olarak bu kanun kapsamında tanımlanmıştır.

Kulüpler Birliği Vakfı’nın 8 Temmuz 2021 tarihinde TFF’ye ilettiği metinde, hakem atamaları ve hakemlik sistemi ile yayın haklarının da dahil olduğu dört konuda taleplerini iletmiştir (KBV, 2021). Bu metindeki söylemler öznelerin konularının anlaşılması açısından önemlidir. Kaleme alınan metinde birçok hegemonya devreye girerken TFF ve Kulüpler Birliği vakfının kimliği eklemlenmelerle ortaya çıkar. Post-Marksizm’de antagonizma bir mücadele alanıdır. Kesin çizgilerle kimliklerin ayıramayacağı bu alanda yer değiştirmeler olur. Bu çerçevede, her iki özne inceleme kapsamındaki metne eklemlenir.

Tüm bu gelişmelerden ötürü aşağıda imzası bulunan Süper Lig Kulüpleri olarak Türkiye Futbol Federasyonu’nun Kulüpler Birliği’nin uygunluğu olmadan alacağı kararları kabul etmeyeceğimizi bildiririz.

Bu taleplerimizin kabul görmemesi halinde, Türk futbolunun sürdürülebilirlikten uzak olacağı gerçeği göz önüne alınarak aşağıda imzası olan kulüpler olarak müsabakalara çıkmama dahil tüm seçenekleri değerlendireceğimizi bilgilerinize arz ederiz.

İlk cümlede TFF’nin alacağı kararların Kulüpler Birliği Vakfının uygun görmesi halinde kabul edileceği yani TFF’nin

kararlarının Kulüpler Birliği denetiminden geçmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu ifade ile Kulüpler Birliği, kendi mevcudiyetlerinin birleşiminden doğan bir spor federasyonunu ayrıca denetleyerek kulüplerin çıkarına aykırı yapılabilecek düzenleme ve uygulamaları minimize etmek istemektedir. TFF'nin karşısında kulüpler birleşmiş ve temelde kendi mevcudiyetlerinden doğan federatif oluşuma yönelik muhalif kollektif bir kimlik sergilemiştir. Diğer taraftan Kulüpler Birliği Vakfı sadece Süper Lig takımlarından oluşmaktadır ki bu metinde de vurgulamışlardır. Bu nedenle alt liglerin yanı sıra hakemler, antrenörler, sporcular ya da kadın futbolu, engelli futbolu gibi futbol şemsiyesi altındaki diğer unsurların varlığına yönelik bir yetkisi ya da sorumluluğu bulunmamakta ve zaten metinde de bu unsurları da içerecek bir talepleri yoktur. Dolayısıyla buradaki hegemonik mücadele, TFF ile Kulüpler Birliği Vakfı arasında olsa da Kulüpler Birliği futbolun diğer unsurlarını dikişleyemediği için futbolun içindeki diğer unsurları ötekileştirmektedir.

İkinci cümlede ise taleplerin kabul görmemesine karşılık yapılabilecek yaptırımlar ifade edilmiştir. Buradaki cümle diplomatik bir dille yazılmış olsa da yaptırım tehdidi içermektedir. Bu tehdit öznenin kendi hegemonyasını kabul ettirme isteği ile Federasyon ve Vakfı yan yana getirme ve iktidara eklemlenmedir. Bu noktada farklı değişkenler devreye girmektedir. TFF, kanunla kurulmuş, yetkisini kanundan alan bir kurumdur. Bu kanunda TFF'nin bağımsızlığı garanti altına alınmıştır. Dolayısıyla devlet üzerinden meşruiyetini sağlasa da devlete karşı doğrudan bir bağı bulunmamaktadır. Dünyada spor hukuku yaklaşımları geleneksel ve modern olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu yaklaşımlardan geleneksel yaklaşım, devletin oluşturduğu dikey yapılanması olan bir sistemi içerirken; modern yaklaşım, farklı türevleri olsa da

özetle yatay yapılanmayı destekleyen sporun ulusal ve uluslararası örgütlenmelerinin devletle ya da devletsiz spor hukukunu yaratması gerektiğini savunur (Galantic, 2016). Bu yaklaşımlardan modern yaklaşım günümüz spor ortamında gittikçe daha fazla yaygınlaşmaktadır. TFF ve ilgili kanunu da modern yaklaşımın bir örneğini oluşturmaktadır. Bu çerçevede, Kulüpler Birliği, diplomatik bir dil içeren tehdidi ile TFF'nin hem federatif yapısından hem de devletten gelen meşruiyetini ve gücünü test etmektedir.

Sol temelli bir parti olan Cumhuriyet Halk Partisi'nin (CHP) genel başkanı ve ana muhalefet partisi lideri olan Kemal Kılıçdaroğlu, futbolun yönetim düzeyine karşı yapılan 'isyani' desteklediğini belirtmiştir. Kulüpler Birliği'nin TFF'ye yönelik yazdığı metne destek veren ana muhalefet partisi lideri sosyal medyada yaptığı paylaşımında şunları söylemiştir:

TFF yönetimine ve Katarlı Bein'in satın aldığı DigiTurk'e takımlarımızın haklı isyanı devam ediyor. İktidarın Katarlı ortaklarıyla dokunup bozmadığı hangi değerimiz kaldı? Takımlarımızın ve Türk futbolunun yanındayım, mücadelelerine elimden gelen desteği vereceğim. (16 Temmuz 2021)

Marksizm'in temelinde olan isyan, devrim gibi kavramlar, Sol temelli bir parti için önemlidir. Bu isyanın tabandan gelmesi ise Marksist devrim için önemlidir. Diğer taraftan futbolun bütün unsurlarını içermeyen bu 'karşı çıkış-isyani', futbolun burjuvası diyebileceğimiz bir noktadan başlamıştır. Rus Devrimi'nin başarısız olduğu düşünülürse bu 'isyani'nin başlangıç noktası olarak futbol burjuvası, futbolda devrimin bir habercisi olarak görülebilir. Diğer taraftan ana muhalefet partisi lideri olarak konuyu futbol bağlamından çıkartacak şekilde 'İktidarın Katarlı ortaklarıyla' ifadesinde bulunması, bu destek mesajının yanında siyasi bir söylem kurma isteğini de göstermektedir. Post-

Marksist teoriye göre, söylemsel yapı bir eklemleme pratiğidir. Ancak tam da bu ihtimale karşılık Kulüpler Birliği yeni bir açıklama yapmıştır:

Kulüpler Birliği Vakfı olarak futbol ile alakalı problemlerimizi ilgili paydaşlarla çözme gayesiyle hareket etmekteyiz. Bugün geldiğimiz noktada futbol dışı kurum ve kuruluşların futbolla alakalı olarak görüş bildirmeleri konuyu farklı yerlere taşımaktadır ve bu durumu sorunlarımızın çözümüne yönelik faydalı bir davranış olarak görmemekteyiz. Futbolun problemlerinin yine futbolun paydaşları tarafından çözülmesi gerektiğine inanmaktayız. Kamuoyunun bilgilerine sunarız. (16 Temmuz 2021)

Bu açıklama, spor hukukundaki modern yaklaşımın Kulüpler Birliği Vakfı özelinde benimsendiğini göstermekle birlikte, paydaşların dahil olduğu yönetim kavramına da referans vermektedir. Ayrıca futbol ile siyaset arasındaki bağın koparılması noktasında cesur bir hareket olarak tanımlanabilir, ancak muhalefet hegemonya kurmada eksik kalan bir siyasi unsur olarak söylemlerine karşı çıkmanın da iktidara kıyasla daha kolay olduğu bir siyasi unsurdur. Yine de bu açıklama spor-siyaset ilişkisine karşı atılmış önemli bir adım, kendi alanını belirleme hareketidir. Dışarıdan gelebilecek her türlü girişime karşı bir önleyici saldırı olarak nitelendirilebilir. Buna ek olarak, daha önce dikışleyemediği futbol unsurlarını ve karşısına aldığı TFF'yi yanında göstermek amacı ile futbol paydaşları ifadesinde bulunması dikkat çekicidir.

Kulüpler Birliği Vakfı'nın Süper Lig kulüpleri haricindeki futbol unsurlarını dikışleyemediği gibi kendisine destek veren farklı alanlardan unsurları da eklemleme yoluna gitmiştir. Bu da verdiği mücadelede Kulüpler Birliği Vakfı'nın yalnızlaşmasına neden olmuştur. Tam da bu noktada, siyasi unsurlardan farklı bir görüşe yer vermek gerekmektedir. 2022 yılında meclisten geçip yürürlüğe

girecek olan Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu'nun 'mimarlarından' biri olan Milliyetçi Hareket Partisi milletvekili ve eski bir futbolcu olan Saffet Sancaklı'nın 2019 yılındaki ifadeleri şu şekildedir:

Geçen sene 'Federasyona kayyum atayalım. Böyle olmayacak.' dedim. Tepki gösterdiler. Oysa ki beş yıl önce FIFA kayyum olarak atandı zaten. Kulüplerimizin harcamalarını yönetiyorlar ve Avrupa kupalarına katılmama cezası, para cezaları, kadro kısıtlamaları, transfer yasakları gibi cezalar veriyorlar. Türkiye'nin en zengin adamı Fenerbahçe'ye başkan oldu ama müdahale edemiyor. İlk defa bir kulüp başkanı cebinden yüklü miktarda para hibe etti. Ali Koç daha da verecek ama UEFA'sı FIFA'sı 'Olmaz' diyor. Sonra sponsorluk devreye giriyor, bu kez de 'Geçen sene 30 ise bu sene 35 olabilir, 135 değil.' diyorlar. Yani 5 yıldır Türk futbolunun başında kayyum. İyi de neden elin İsviçrelisi bizi yönetsin ki. Biz 82 milyon kişiden Türk futbolunu yönetecek insanlar bulamıyor muyuz? (12 Aralık 2019)

Olimpiyatlar bir ülkenin spor seviyesini belirler. Türkiye tarihinin en kötü 3 olimpiyatı son 12 yıldakiler. En az madalya aldığımız organizasyonlar. Hem de Türkiye tarihinin en büyük tesis atılımının yapıldığı dönemde yaşandı. Şu anda dünya çapında tesislerimiz var. Her şey var ama olimpiyatlarda tarihimizin en kötü derecelerini alıyoruz. Bir tane nedeni var; Peygamber Efendimizin dediğini dinlemiyoruz. Peygamber Efendimiz, 'İşi ehline verin.' demiş. İşi ehline vermediğimiz için bu durumdayız. Ne zaman ehil ellere görev verirsek bakın o zaman nasıl değişiyor her şey. (12 Aralık 2019)

Her ikisi de Sağ temelli ideolojileri savunan Adalet ve Kalkınma Partisi ile Milliyetçi Hareket Partisi'nin oluşturduğu siyasi ittifak, 2018 yılındaki seçimleri kazanmış ve hükümeti kurma görevini üstlenmiştir. Bu ittifakın içinde bulunan Milliyetçi Hareket Partisi'nin milletvekillerinden olan Saffet Sancaklı'nın 'federasyona kayyum atama' önerisinde bulunduğu görülmektedir. Söz konusu yaklaşım, kanun ile bağımsızlığı garantiye alınmış bir federasyonun

işleyişine, yapısına, mevzuatına aykırı olmakla birlikte spor hukukunda geleneksel yaklaşımın gidebileceği noktaları, uluslararası sporun neden bu konudan uzaklaştığını da göstermektedir. Kayyum önerisine gösterilen bir tepki olduğu ise Kulüpler Birliği Vakfı'nın ana muhalefet partisi liderine karşı takındığı tavırla benzerlik taşımaktadır. Böylece spor ortamında sadece muhalefet partilerine değil iktidar partilerine karşı da bir direnç noktası oluşturulabildiği söylenebilir. Ne yazık ki Saffet Sancaklı'nın kayyum söylemine kimin tepki verdiği net değildir.

Saffet Sancaklı, FIFA'nın 5 yıldır Türk futbolunun kayyumu olduğunu ifade ederek, Türk futbolunun dışarıdan yönetildiği, inşa edildiği, yargılandığı imaları ile bu argümanını destekliyor. "İyi de neden elin İsviçrelisi bizi yönetsin ki" ifadesi ile özellikle 'elin İsviçrelisi' ifadesi ile milliyetçilik duyguları üzerinden Türk futbolunun yönetiminin tekrar Türklerin eline geçmesi gerektiğini savunuyor. "Biz 82 milyon kişiden Türk futbolunu yönetecek insanlar bulamıyor muyuz?" şeklinde bir soru yönelterek hem Türk toplumunun gerekli yöneticiyi bulabilecek insan kaynağına sahip olduğunu belirtiyor hem de öz kaynaklara önem vermeyenlere bir eleştiri getiriyor. Buna ek olarak da olimpiyat sonuçları üzerinden her türlü tesisleşmeye rağmen kötü sonuçlar alındığı ifade edilip İslam dini Peygamberine atıfta bulunarak 'İşi ehline verin.' sözü üzerinden liyakatin önemi vurgulanmıştır. Bu bağlamda metnin tamamında hem dini hem milli duygulara yönelik bir söylem geliştirildiği söylenebilir. Bu sayede milli ve dini duygulara önem veren kamuoyunun desteğini alma amacı güdüldüğü ifade edilebilir.

Türk kulüplerinin ceza aldığını ifade eden Saffet Sancaklı, FIFA'nın kayyum olarak işlev gördüğünü ifade ettiğinde aynı zamanda uluslararası spor kurumlarının

gerekli denetim ve yaptırımları yaptığını da kanıtlamaktadır. Bu bağlamda sadece ulusal, yerel denetleme mekanizmalarının çalışmadığı söylenebilir. Dolayısıyla sporun 'ehil' kişiler tarafından yönetilmesi gerektiği sonucuna ulaşabiliriz. Ancak burada önemli bir tezat ortaya çıkıyor. 'Ehil' olan FIFA, UEFA, TFF gibi uluslararası ve ulusal spor kurumları değilse kim? Ulusal düzeyde spor federasyonları, spor kulüpleri ve hatta spor bakanlığı, 'ehil' kişiler tarafından yönetilmiyorsa o kademelere 'ehil' kişilerin seçilmesi, hatta bazen atanması noktasında sorumlu kişiler kim? Bunun cevabını yine Saffet Sancaklı üzerinden verebiliriz.

Hiçbir yasa kusursuz değildir, hiçbir yasa mükemmel değildir. Yasayı çıkartıyoruz şimdi, bakarız sonra; daha fazla bir şeyler eklememiz gerekiyorsa, azaltmamız gerekiyorsa, Türk sporunu düzene sokmak için hepimiz buradayız, gene müdahale ederiz. (22 Nisan 2022- Saffet Sancaklı)

Türk sporunun önemli kurumları olan kulüp ve federasyonları ilgilendiren bir yasanın maddeleri görüşülürken, yasa koyucu kişiler yasanın kusursuz olmadığını, yasanın süreç içinde düzenlenebileceğini itiraf ediyorsa, burada iki önemli soru ortaya çıkıyor: Birincisi, bir devleti oluşturan üç önemli erkten biri olan yasama, görevini kusursuz bir şekilde yerine getirmiyor ise diğer iki erk olan yürütme ve yargının zaten kusurlu olan yasaları uygulayıp yaptırıma bağlarken sorun yaşaması, sorun üretmesi ihtimali ne olacaktır? İkinci soru ise spor konusunda yasa yapmakta 'ehil' olan kişiler nasıl olur da kusurlu yasa yapar? İlk sorunun cevabı, yaşamada yapılan hatalar, yürürlüğe giren kusurlu yasalar, yürütme ve yargı bağlamında boşluk oluşturacak, keyfiliği arttıracak, hukuk yerine sistem yerine kişilerin önemi artacak, bu da toplumsal anlamda hukuka olan güveni zedeleyecektir. İkinci soruyu cevaplamadan Saffet Sancaklı'nın spor yasası yapılmasında neden ehil olduğunu açıkladığı ifadesine değinmek gerekir. Bu

ifadesinde milliyetçilik, başarılı olmak gibi kriterler üzerinden 'ehil' olduğunu açıklamıştır.

İstiklal Marşı'nı onlarca defa okutturmuş dünyanın her yerinde hem de, yurt dışında temsil etmiş ve altın harflerle yazılmış. Onun için bir spor yasası yazılırken çok doğaldır ki bu yasada Saffet Sancaklı ve Alpay Özalan'ın katkısının çok olması, bu da herhâlde garipsenemez. Eğer biz burada avukatlarla ilgili bir yasada ön plana çıksaydık o zaman belki söylediğinizde haklı olabilirdiniz. (20 Nisan 2022, Saffet Sancaklı)

İkinci sorunun cevabını ise kusurlu bir yasa yapılması ve hatta bunun yasama organı içinde dillendirilmesi, yasa koyucunun 'ehil' olma düzeyinin yetersiz olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda egemenlik hakkının temsil yoluyla yürütüldüğü bir devlet rejiminde, devletin kademelerinin en üstünde oluşan sıkıntılar, kartopu gibi yamaçtan aşağıya yani toplumun en üstünden en altına kadar büyümektedir. Dolayısıyla eksik çıkan bir spor yasası, spor alanında yasa çıkartma konusundan kendine görev, sorumluluk gören yasa koyucuların aslında kendilerinin zannettiği kadar 'ehil' olmadığını da göstermektedir. Ayrıca FIFA ve UEFA gibi uluslararası kurumların yaptırımları, denetimleri yerine ulusal kurumların yaptırım ve denetimlerini konumlandırmak gibi bir amaca da sahip olduğu görülen yasanın, metnini hazırlayan 'ehil' yasa koyucular ulusal seviyede verilecek cezanın uluslararası cezaya engel oluşturmayacağını bilmiyorlar. Her ne kadar bu durum bir suça iki farklı ceza olmaması gerektiği anlamına gelen 'non bis in idem' ilkesi (Özen, 2010) ile çatışsa da spor hukukunun yapısı içinde bu tip disiplin işlemleri henüz genel hukuk ilkeleri ile entegre olmadığı için spor hukukundaki uygulamaları geçerliliklerini kaybetmemektedir. Yine de süreç denetimin yeniden üretilmesi ve konumlandırılması açısından devletin vesayeti şeklinde sonuçlanmıştır. Kulüpler

Birliği Vakfı, Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu daha meclisten geçmeden yaptığı açıklamada bu durumu işaret etmiştir.

En genel ifadeyle, spor kulüpleri üzerinde çok güçlü bir Bakanlık vesayeti kurulmaktadır. Aynı zamanda, spor kulüplerinin "Sivil Toplum Kuruluşu" olma özelliği tümünden yok edilmekte; kamu kurumlarının, mali ve idari konularda, kulüplerin yönetimine müdahale etme yetkileriyle birlikte sporun özerk yapısı zedelenmektedir. Haksız rekabete meydan verebilecek sayısız düzenleme barındıran Kanun Teklifi metninde Bakanlık ve Spor Federasyonlarına ölçsüz takdir yetkileri tanınmıştır. Spor kulüplerinin belli başlı gelirlerinden federasyona pay verilmesi öngörülerek, federasyonun adeta spor kulüplerinin ortağı haline gelmesinin önü açılmıştır. (8 Nisan 2022)

Ayrıca, FIFA, UEFA vb. uluslararası spor otoritelerinin ülkemiz sporunun bağımsızlığına olan bakış açılarının ne şekilde etkileneceği tartışma konusudur. (8 Nisan 2022)

Meclis görüşmeleri öncesi Kulüpler Birliği Vakfı tarafından yapılan açıklamada, spor kulüplerinin Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın doğrudan altında konumlandırıldığı, toplumla bağlarının zedelenme olasılığı, sporun Fair-Play odaklı rekabeti için gerekli özerk yapının zarar görebileceği, uluslararası spor kurumlarının, ki bunlar ulusal spor federasyonlarına karşı belli yetkilere sahiptirler, sporun bağımsızlığından kuşkulunup belli yaptırımları uygulama ihtimali gibi endişeler belirtilmiş, Gençlik ve Spor Bakanlığı ve spor federasyonlarına verilen takdir yetkilerinin genişliği eleştirilmiştir. Buradaki en önemli konu, spor kulüplerinin ve federasyonların artık resmî ideolojiye yani iktidarın ideolojisine bağlı olacağı, bir nevi merkezileştirmeye maruz bırakıldığı şeklinde yorumlanabilir. Sağ temelli ideolojilerin bir tavrı olan merkezileştirme, özellikle milli, dini duyguların manipüle edilmesi ile devlet iktidarında, devletin ideolojik aygıtlarından kültürel başlığı

altında yer alan sporu (Althusser, 2016) da kullanarak amaca ulaşmada kullanılan bir araca dönüşmüştür. Bunu yaparken de spor kulüplerinin 'Sivil Toplum Kuruluşu' kimliklerine son verilmesi, resmî ideoloji ile bağlarını güçlendirme noktasında önemli bir adımdır. Ayrıca spor hukukunun uluslararası bir üretiminin olmasından kaynaklı olarak uluslararası spor kurumları ile sorun yaşanabileceğine dair endişeler, resmî ideolojiye bağlanması ile çeşitli yaptırımlara dönüşebilecektir. Bu duruma örnek olarak, 2008 yılında Haluk Ulusoy'un TFF Başkanı olduğu dönemde, FIFA ile yaşanan olayda; siyasi alandan gelen baskılar ile yapılacak seçim, FIFA'nın dikkatini çekmiş ve TFF'yi ihraç edeceğine dair bir uyarıda bulunmuştur. İhraç uyarısı sonrası futbolun paydaşları kendi içinde konuyu çözüme bağlamıştır.

Son olarak ise futbolun paydaşları dışında kimsenin konuya dahil olmasını istemeyen Kulüpler Birliği Vakfı, kanunun çıkması ile rızasını twitter hesabından şu şekilde sunmuştur:

Geçmişte kulüp yönetimlerinin zaafı yanında Türk futbolunda amir kurumların görevleri olan gerekli denetimleri yapmaması ve dolayısıyla yaptırımları uygulamaması sebebiyle içinde bulunduğu sıkıntılı ortam oluşmuştur. Bu sebeple Süper Lig kulüpleri olarak yasanın gerekliliği ve çıkması hususunda daha evvelde defalarca ifade ettiğimiz gibi hemfikiriz. (22 Nisan 2022)

Bakanlık vesayeti kurulması noktasında endişelerini dile getiren Kulüpler Birliği Vakfı, yasanın çıkması sonrası yaptığı açıklamada, 'hemfikir' olduklarını beyan etmiştir ki bu nokta hegemonyanın kurulmasında rızanın da alındığını göstermektedir. Ayrıca mevcut durumdaki sıkıntıların sorumluları olarak kulüp yönetimlerini zaafı ile 'Türk futbolundaki amir kurumların' yeterli denetimi yapmadığını belirtmesi, yaptırımları uygulamadığını belirtmesi hegemonyanın

ötesinde daha fazla denetim ve gözetime de rıza verildiğini göstermektedir.

Özetle, tikel taleplerinden fedakârlık yaparak daha adil daha iyi bir futbol yönetimi talebinde bulunan 20 Süper Lig kulübünün oluşturduğu Kulüpler Birliği Vakfı, ürettiği söylemlerde karşısında sadece TFF'nin olacağına dair bir kanun güvencesi ile hareket etmiş, ancak diğer futbol unsurlarını ürettiği söyleme eklemlememiş, dikişleyememiş ve hatta kendisine destek veren ana muhalefet partisi liderine de tepki göstererek futbol dışındaki unsurları söylemsel alanda istemediğini ifade etmiştir. Ancak siyasal alandan gelen bu destek, geçmişte konuya müdahil olmak isteyen ama tepki gören iktidarın konuya dahil olmasını sağlamıştır. İktidar ise elindeki yasama gücünü kullanarak spordaki denetim yetkisini tekrardan konumlandırmak için bir aralık yakalamıştır. Bu aralığı çok iyi değerlendiren iktidar, spor üzerindeki denetim yetkisini yeniden konumlandığı gibi yeniden üretmek arttırmış hatta vesayet olarak ifade edilen bir sisteme rıza verilmesini sağlamıştır.

Sonuç

2021-2022 sezonunda futbolda yaşanan yönetim krizi sürecinde sporda denetimin yeniden üretimi ve konumlandırılmasını incelemeyi amaçlayan bu çalışmada, sporun söylemsel alanı içine giren farklı metinlerden belli bir düğüm noktası etrafında oluşan eklemleme pratikleri, dikişlemeler, özneler yapı sökümü ile anlaşılmalı çalışılmıştır.

Post-Marksist söylem çözümlemesinde her kimliğin anlamı üst belirlenmiştir. Çünkü bütün düz anlamlılık bozulmuş ve asılmış olarak ortaya çıkar. Laclau ve Mouffe kimliklerin kararsız karakterde olduğunu ve anlamlarını herhangi bir düz anlamda sabitleştirmenin mümkün olmadığı görüşünü eklemleme ile bağdaştırır. Spor

Yönetimi olarak belirlenen düğüm noktasına eklenen özneler Kulüpler Birliği Vakfı, diğer futbol unsurları, TFF, siyasi iktidar, siyasi muhalefet, uluslararası spor federasyonları olarak belirlenmiştir. Kulüpler Birliği Vakfı, ulusal spor federasyonlarından olan TFF'yi karşısına alırken kendisine destek verebilecek diğer futbol unsurlarını dikişleyecek bir söylemde bulunmamış, destek veren siyasi muhalefeti de ötekileştirmiştir. Bu ötekileştirmede esasında futbolun paydaşları ifadesinde bulunması daha önce dikişleyemediği futbol unsurlarını ve hatta karşısına aldığı TFF'yi yanında göstermek amacı gütmektedir. Futboldaki yönetsel sorunların siyasal alana taşması ile iktidar, spor alanında daha önce çeşitli kanunlarla verdiği yetkisini, egemenliğini, hegemonyasını tekrar ele almak ve genişletmek için birtakım söylemler geliştirmiş, bu söylemlerin neredeyse bütün spor paydaşları (TMOK ve diğer spor federasyonları, üniversiteler, taraftarlar, antrenörler gibi) tarafından sessizlikle karşılanması ise bir rıza olarak algılanmış ve iktidarı harekete geçirmiştir. Kulüpler Birliği Vakfı tarafından yapılan birtakım karşı söylemler spor alanındaki paydaşlar tarafından yine sessizlikle karşılanmıştır. Bu da devletin yasama gücünü elinde bulunduran siyasi iktidarın spor ortamındaki denetimi yeniden konumlandırması ve yeniden üretmesi noktasında genel bir rızanın verildiği şeklinde ifade edilebilir. Söz konusu rıza ayrıca devletin spordaki hegemonik mücadelede yer alması bakımından da önemlidir. Çünkü modern spor hukuku yaklaşımına karşı bir devrim yapılmış, devlet spor hukukunda söz sahibi olmuştur. Dolayısıyla 2008 yılındaki olaya benzer bir durumun ortaya çıkması ihtimali de artmaktadır. Bu da spor ortamındaki ulusal seviyedeki hegemonik mücadelenin uluslararası spor kurumlarının etkisi altında olduğunu göstermektedir.

Açıklamalar

- * *Etik Kurul Onayı:* Çalışma etik kurul izni gerektirecek türden bir araştırma içermemektedir.
- * *Yazar Katkı Oranı:* Bu çalışmada birinci yazarın katkı oranı %40, ikinci yazarın katkı oranı %35, üçüncü yazarın katkı oranı %25 olarak belirlenmiştir.
- * *Çıkar Çatışması:* Çalışmanın yazarları arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.
- * *Akademik Finansal Destek:* Çalışma; herhangi bir akademik finansal destek kuruluşu (TÜBİTAK, BAP, Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler, vs.) tarafından desteklenmemiştir.
- * *Yazar Beyanı:* Çalışma bir tezden üretilmemiştir; herhangi bir kongre, sempozyum veya konferansta sunulmamış ve herhangi bir projeden üretilmemiştir.

Structured Extended Abstract

Research Background & Problem

The area where sports and discourse intersect includes many different studies that include many topics with ideological connections such as gender (Büyükaşar, 2016; Kaplan, 2018), nationalism (Durur & Bakar, 2008), and religion (Yüçetürk & Akyol, 2019). While some of these studies (Talimciler, 2005; Tokatlıoğlu, 2020) examine the strengthening, protection, or reproduction of the hegemony of the power holders in the sports environment; they stated that the physical areas of sports show panopticon characteristics. This shows the existence of a continuous control in the field of sports, which has produced a need to seek answers to questions such as how this control is formed and what are the discourses that affect the process of supervision. In this context, the aim of this study is to determine the reproduction and positioning of control in sports in the context of force relations, while examining the force, hegemony, and power relations

in the field of sports in the context of the management crisis in football in the 2021-2022 season.

Research Methodology

One of the qualitative research methods, critical discourse analysis is the method chosen to examine the field of interest of the study. Critical discourse analysis is a research method that is carried out with very different approaches and techniques and offers the opportunity to examine areas such as power relations, hegemony, and ideology as well as social problems (Parker, 2014; Wodak & Meyer, 2009). One of these approaches, the post-Marxist discourse approach, is an approach developed by Laclau and Mouffe. According to this approach, discourse plays a central role in establishing hegemony or constructing subjects while connecting different and independent fields such as economy, ideology, and politics (Laclau & Mouffe, 2017). Although it plays a central role, discourses are now produced and circulated in different fields and texts. The existence of different texts in the production of discourses, on the other hand, made it possible to use intertextuality as a methodology (Hansen, 2006) and made it necessary for this study. Therefore, it is thought that after the deconstruction of the oral or written texts coming from different sources in the discursive field and the determination of the nodal points, the subjects involved in the struggle for hegemony and the power-based structures between these subjects within the framework of intertextuality can be revealed and used as a method. At the point of application of this method, the written and oral texts of legal entity such as sports institutions and natural persons who have been involved in the field of sports for a long time, before and during the administrative crisis in the 2021-2022 football season, were determined as

samples and analyzed with the techniques offered by the post-Marxist discourse approach and intertextuality.

Research Results

In this study, it was accepted as the hegemonic struggle area of football; the struggles for hegemony, which started with the administrative issues in football at the beginning of the 2021-2022 season of two important actors in the field of football, such as Turkish Football Federation (TFF) and Clubs Union Foundation (CUF), points to this area where antagonism is produced. In response to the hegemony of TFF, which is the basis of its force and power in football, CUF has produced a resistance as the football bourgeoisie. However, this resistance could not saturate other stakeholders of football. On the other hand, when this resistance was seen, it was determined that a leader of a political party opposing the government in the political arena supported the resistance in question, but this support was rejected by CUF by referring to other stakeholders of football, which is a situation that shows that the subjects are in a floating structure in the discursive field. This support also served as a call for the power to enter the discursive field of sports. Despite the autonomy granted to the football management by law in 1992, there are explanations showing the existence of the government's desire to reproduce the control area from 2019. The government, which has always wanted to be an actor in the said discursive field, has seized an opportunity to enable the state tutelage in sports management by realizing the reproduction and positioning of the control with the Law on Sports Clubs and Sports Federations. While CUF warns the political bodies on guardianship and other issues before the law comes into force; but they approved the establishment of hegemony by consenting after the law came into force. This situation shows that

the state has an informed control over the sports field.

Conclusion & Discussion

The results obtained indicate a process that yielded in the government's reproducing the control over sports, with the hegemony struggle of the two actors in football spreading to the political arena, which are consistent with the literature (Talimciler, 2016). On the other hand, the fact that none of the sports stakeholders other than CUF has even made a statement regarding the reproduction of control is a sign of consent against the hegemony of the state over sports. The consent in question is a representation of the transformation of sports into an ideological device of the state (Althusser, 2016). This shows that state control is accepted in sports management. This situation, which shows that a path has been taken against the concept of autonomy adopted by the modern approach in sports law (Galantić, 2016), raises the possibility that the problems experienced with FIFA in 2008 may reoccur. Therefore, it can be said that the struggle for hegemony at the national level in the field of sports depends on the international sports institutions and the sports law and sports management understandings produced by these institutions, regardless of the results.

Kaynakça

- Althusser, L. (2016). *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları*. (A.Tümertekin, Çev.) İthaki Yayınları: İstanbul.
- Ay, A. (2019). İlgi Odaklı Yayıncılık Anlayışı Çerçevesinde Futbol Kültürünün Sosyal Medyada Sanal Özerk Alanının Oluşması: Vole. *Intermedia International E-journal*, 6(10),15-35.
<https://doi.org/10.21645/intermedia.2019.57>
- Bakhtin, M. M. (1981). *The dialogic imagination*. (C. Emerson & M. Holquist, trans.). University of Texas Press: Austin.
- Basmacı, G. (2020). İnternet Spor Gazeteciliğinde Kadın Bedeninin Temsili: Sporx Gazetesi. *International Journal of Social And Humanities Sciences*, 4 (1), 129-144.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ejnm/issue/45760/578154>
- Bazerman, C. (2004) *Intertextuality: How Texts Rely on Other Texts*. In *What Writing Does and How It Does It: An Introduction to Analyzing Texts and Textual Practices*, C. Bazerman and P.A. Prior (eds). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, pp. 83–96.
- Berk, O. & Bayrak, T. (2019). Yıldız Sporcuların Sosyal Medya Etkileşimi. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 3(3), 226-236.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ejnm/issue/45760/578154>
- Butler, J., Laclau, E. & Zizek, S. (2009). *Olumsuzluk, hegemonya, evrensellik: solda güncel diyaloglar*. (A.F Yıldırım, Çev.) Hil Yayın: İstanbul.
- Büyükaşar, M. (2016). Türk Spor Basınında Cinsiyet Ayrımcılığı: Fotomaç ve Fanatik Gazeteleri Örneği. *İnsan ve İnsan*, 3 (9), 53-76.
<https://doi.org/10.29224/insanveinsan.280018>
- Çiltaş, E. (2019). Fanatizmin ve Nefretin Bir Yansıması Olarak Futbol Fan Sayfaları. *Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Kapadokya Sosyal Bilimler Öğrenci Kongresi Özel Sayısı, 52-60.
- De Beaugrande, R. & Dressler, W. (1981). *Introduction to Text Linguistics*, Longman: London.
- Demir, M. & Talimciler, A. (2014). Sosyal Medyada Futbol ve Nefret Söylemi. *Uluslararası Hakemli İletişim ve*

- Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 2 (5), 249-279.
- Doğan, M. D. (2019). Türkiye’de Futbol Takımı Taraftar Gruplarında Kitleleşme Söylemi. *Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 233-242. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kulturder/issue/45850/562656>
- Durur, E. K. & Bakar, H. (2016). Futbolda milliyetçilik: 2008 Avrupa Futbol Şampiyonası haberlerine yönelik söylem analizi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 4 (2), 781-805.
- Dağlı Ekmekçi, Y. A. & Sönmezoglu, U. (2019). Türkiye Süper Liginde Üç Büyük Futbol Kulübünün Başkanlarının Söylem Analizi: 2015-2016 Sezonu. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 62-74. <https://doi.org/10.19145/gujofoc.29292>
- Elbirlik, T. & Karabulut, F. (2015). Söylem Kuramları: Bir Sınıflandırma Çalışması. *Dil Araştırmaları*, 9(17), 31-50.
- Erdem, Ç. O. (2018). Sosyal medyada futbol üzerinden gerçekleşen nefret söyleminin örneklerle incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erol, C. (2012). Yeni medyada nefret söylemi ve fanatizm: video paylaşım sitelerinde nefret söylemi analizi. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Fairclough, N. (1992). Intertextuality in critical discourse analysis. *Linguistics and education*, 4, 269-93.
- Foucault, M. (1999). *Bilginin Arkeolojisi*. 3. Baskı. (V.Urhan, Çev.). Birey Yayınları: İstanbul.
- Foucault, M. (2001). *Kelimeler ve şeyler*. 3. Baskı. (M.A. Kılıçbay, Çev.), İmge Yayınları: Ankara.
- Galantić, M. (2016). Sports Law: Some Introductory Considerations. *Annals of Applied Sport Science*, 4(3), 51-59. [10.18869/acadpub.aassjournal.4.3.51](https://doi.org/10.18869/acadpub.aassjournal.4.3.51)
- Hansen, L. (2006). *Security as practice: discourse analysis and the Bosnian war*. Routledge: London.
- Kahya, Y. (2018). Bir İletişim Aracı Olarak Mizah: Sosyal Medyada Spor Temalı ‘Caps’ kültürü. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 6(15),1020-1030. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.510079>
- Kaplan, E. (2018). Spor basınında toplumsal cinsiyetin kuruluşu: Türk futbol basınında kadın. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kara, E. Ş., & Nisan, F. (2020). Mesut Özil’in Uygur Türkleriyle İlgili Sosyal Medya Paylaşımının Ardından Çıkan Haberlerin Söylem Analizi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 6(1), 124-151. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/intjcss/issue/55225/706235>
- Katırcı, H., Çalışkan, K., Yüce, A. & Büyükakgöl, Ü. C. (2018). Futbolda Nefretin Anatomisi: Türk Spor Basınında Nefret Dili. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism Recreation and Sports Sciences*, 1 (1), 1-21. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/atrss/issue/40284/480708>
- Kırlı, E.S.D. (2020). Yeni Medyada Nefret Söylemi: Taraftarların 6222 Sayılı Kanun İçerikli Nefret Söylemlerinin Twitter Üzerinden İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul

- Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Köse, A. & Arslan, E. (2014). Türkiye Spor Federasyonlarına Ait Web Sayfalarının Milliyetçi Göstergeler Açısından İncelenmesi ve Diğer Ülke Federasyonlarıyla Karşılaştırılması. *Marmara İletişim Dergisi*, 13 (13), 95-116. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruid/issue/446/3521>
- Kristeva, J. (1980). *Desire in language: A semiotic approach to literature and art*. Columbia University Press: New York.
- Laclau, E. & Mouffe, C. (2017). Hegemony ve Sosyal Strateji: Radikal Demokratik Bir Politikaya Doğru. (4. Baskı), (A.Kardam, Çev.). İletişim Yayıncılık: İstanbul.
- Mil, H. & Şanlı, S. (2015). Sporda Şiddet ve Medya Etkisi: Bir Maçın Analizi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (55), 231-247. <https://doi.org/10.17755/esosder.54183>
- Mouffe, C. (1979). *Gramsci and Marxist Theory*. Routledge & Kegan Paul: London.
- Özen, M. (2010). Non Bis İn İdem (Aynı Fiilden Dolayı İki Kez Yargılama Olmaz) İlkesi. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 14(1), 389-417. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ahbvuhfd/issue/48121/608590>
- Öngün, Y., & Özer, Ö., (2023). Kadın Cinayetleri Haberlerinin Sunumunda İdeolojik Üretim: Eleştirel Söylem Çözümlemesi Yaklaşımı. *Global Media Journal*, vol.13, no.26, 1-24.
- Özsoy, S. (2014). Gazetelerin Spor Sayfalarında Dil Kullanımı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 295-308.
- Özsoy, S. & Yıldız, K. (2013). Türkiye'deki Spor Basınında Nefret Söylemi. *International Journal of Social Science Research*, 2 (2), 46-60. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijssresearch/issue/32876/365293>
- Parker, I. (2014). *Discourse dynamics (psychology revivals): Critical analysis for social and individual psychology*. Routledge.
- Petersen-Wagner, R. & Ludvigsen, J. (2019). VAR (video-assistant-referee) as Neo-Colonialism? Reading the FIFA 2018 Mens World Cup YouTube Video Comments. In: *14th European Sociological Association Conference 2019, 20 August 2019 - 23 August 2019, Manchester*. (Unpublished). <https://eprints.leedsbeckett.ac.uk/id/eprint/6029/1/abstract.pdf>
- Martin Reisigl, M. & Wodak, R. (2009). The Discourse-Historical Approach (DHA). *Methods of Critical Discourse Analysis* içinde, Wodak R, Meyer M, Editör, SAGE, London, ss. 87-121.
- Sabahçı, B. (2018). Spor Haberlerinde Nefret ve Ayrımcı Söylemler: www.fotomac.com.tr, www.fanatik.com.tr ve www.fotospor.com Haber Sitesi Örneği. *Global Media Journal Turkish Edition*, 8(16), 186-203. https://globalmediajournaltr.yedit.epe.edu.tr/sites/default/files/08_betul_sabahci.pdf
- Talimciler, A. (2005). Türkiye'de futbol ve ideoloji ilişkisi: Medya'daki futbol söylemi üzerine bir inceleme. *Doktora Tezi*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Talimciler, A. (2016). Endüstriyelleşen Sporun/Futbolun Geleceği. *Sosyoloji Dergisi, Armağan Sayısı*, 167-184.

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/592771>

- Talimciler, A. (2017). Image of Masculinity in Soccer Fan: The Case of Bucaspor, Göztepe and Karşıyaka Fans. *Journal of Social Sciences and Humanities*, 1(1), 27-57. <https://dergipark.org.tr/en/pub/jss/h/issue/33034/367349>
- Tokatlıoğlu, A. E. (2020). Biyopolitika kavramı çerçevesinde 1938 beden terbiyesi kanunu. *Doktora Tezi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ünver, O., & Köse, H. (2020). *Sporcuların Sosyal Medya Kullanımı. Spor Bilimlerinde Multidisipliner Araştırmalar içinde*, Özen G, Atar Ö, Editör, Efe Akademi Yayınları, İstanbul, ss.379-391.
- Van Dijk, T. A. (2009). *Society and discourse: How social contexts influence text and talk*. Cambridge University Press.
- Wodak, R., & Meyer, M. (2009). Critical discourse analysis: History, agenda, theory and methodology. *Methods of Critical Discourse Analysis içinde*, Wodak R, Meyer M, Editör, SAGE, London, ss. 1-33.
- Yüce, A. & Kandaz Gelen, N. (2021). Futbolda Seyirci Şiddeti Eylemlerinin Gerçekleşmesinde Medyanın Rolü. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 22 (48), 58-71. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sobbiad/issue/63412/865277>
- Yücel, A.S. (2014). Sporda Kriz Yönetimi: 3 Temmuz Örneği. *Journal of Social Sciences*, (40). <https://dergipark.org.tr/en/pub/abuhssbd/issue/32926/365776>